

Nr 302.

Av herr **Holmgren**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändringsarbeten å Serafimerlasarettet m. m.

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 216 begärt ett extra reservationsanslag av 307,600 kronor till ändringsarbeten å Serafimerlasarettet i huvudsaklig överensstämmelse med sjukhusbyggnadssakkunniges den 24 september 1925 avgivna förslag, slutande å ett belopp av 615,200 kronor, vilken summa de sakkunnige tänkt sig skola så fördelas, att hälften eller 307,600 kronor bestrides av staten och av återstående hälften två tredjedelar bestridas av Stockholms stad och en tredjedel av Stockholms län.

Till de sakkunniges nyssnämnda förslag var fogad en av mig undertecknad reservation, i vilken hemställdes, »det täcktes Kungl. Maj:t vidtaga sådana åtgärder, att nödiga medel ställas till förfogande för utförande av de av de sakkunnige i skrivelse den 29 januari 1925 föreslagna ändringsarbetena vid Serafimerlasarettet».

De sakkunniges i reservationen sålunda åberopade januariförslag slutade på en summa av 2,482,000 kronor, varav de sakkunnige tänkt sig, att staten skulle bekosta 583,825 kronor, således ungefär 275,000 kronor mer än som nu föreslås.

Det förslag till ändringsarbeten vid Serafimerlasarettet, som de sakkunnige framställde i januari 1925, var sålunda betydligt mera omfattande än det förslag, som framställdes i september 1925. Anledningen till, att jag reserverade mig mot de sakkunniges senare förslag till förbättringsarbeten vid Serafimerlasarettet, var att jag icke kunde anse, att tillräckliga skäl funnos att överge det första, mera omfattande förslaget.

Angående Serafimerlasarettets brister och deras avhjälpande uttala sig de sjukhusbyggnadssakkunnige i sin skrivelse av den 29 januari bland annat på följande sätt: »Sedan bristernas avhjälpande, på sätt av det sagda framgår, sålunda blivit under en lång följd av år undan för undan uppskjutet i avvaktan på ovan berörda utrednings utförande — därvid man, på grund av vad som förekommit under föregående kommittéutredningar, varit av den uppfattningen, att nybyggnader för sjukvård och undervisning, ersättande det nuvarande Serafimerlasarettets lokaler, skulle på en gång utföras — äro nämnda brister i närvarande stund av den art och den omfattning, att deras undanröjande utgör ett i högsta grad trängande behov. Genom personliga besök vid lasarettet hava de sakkunnige ytterligare övertygat sig härom. Särskilt vid poliklinikerna men även inom köksavdelningen och vid vissa sjukavdelningar äro missförhållandena, kan man säga, rent av upprörande. Uppvärmnings- och belysningsanordningarna äro av den art,

att ändring av dem med nödvändighet måste snarast vidtagas. Det är därför uppenbarligen såväl för staten som för Stockholms stad och län ett oavvisligt krav att skyndsammast möjligt söka avhjälpa dessa brister.» Och vidare: »De sakkunnige vilja därför uttryckligen framhålla, att de ändringsarbeten, som nu föreslås, äro oundgängligen nödvändiga för såväl vården av de sjuka som undervisningen under tiden, till dess ett nytt undervisningssjukhus står fullt färdigt och så väl poliklinik som samtliga de kliniska avdelningar, vilka för närvarande finnas å Serafimerlasarettet, blivit till fullo ersatta å det nya sjukhuset.» De fortsätta något längre fram i skrivelsen: »Vad angår den tid, Serafimerlasarettet skulle behöva kvarbliwa inom sina nuvarande lokaler, är denna ej möjlig att exakt uppgiva. Den påverkas nämligen av en mängd omständigheter. *I varje fall komma det nuvarande Serafimerlasarettets lokaler att under avsevärd tid användas för vård av sjuka och för undervisningen.* Under sådana förhållanden är det uppenbart, att omfattande ändrings- och förbättringsarbeten vid Serafimerlasarettet äro ofrånkomligt nödvändiga. De arbeten, som av delegationen nr 3 ifrågasatts», — av de sakkunnige sedermera förordade — »måste också anses vara sådana, som, alldeles oavsett när sjukhuset å Ladugårdsgärdet kommer till stånd, äro för den närmaste tiden erforderliga för ett nöjaktigt uppehållande vid lasarettet av sjukvård och undervisning.» Sedan de därefter hemställt om medel enligt en viss finansplan, avsluta de sin skrivelse på följande sätt: »Därest Kungl. Maj:t icke skulle finna skäl godkänna den sålunda föreslagna planen för beredande av medel till ifrågavarande ändringsarbeten, få de sakkunnige, under livligt ytterligare framhållande av det oavvisliga kravet på bättre lokala förhållanden vid Serafimerlasarettet och den mycket stora betydelsen härav ur både den allmänna sjukvårdens och den medicinska undervisningens synpunkt, underdånigast anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t i varje fall för 1925 års riksdag framlägga frågan, på det att medel i någon form måtte kunna snarast möjligt ställas till förfogande för ändamålet.» Skrivelsen är undertecknad av Carl Swartz, Ivar Andersson, Fritz Bauer, Hjalmar Forssner, Israel Holmgren, Einar Key och Herman Lamm. De sakkunnige ansågo således i januari 1925 förbättringsarbeten för 2,482,000 kronor oavvisligen nödvändiga, oavsett när det nya sjukhuset kommer till stånd, för att under den närmaste tiden kunna nöjaktigt uppehålla sjukvård och undervisning vid Serafimerlasarettet.

Behovet av vittgående ändringsarbeten å Serafimerlasarettet även för det fall att verksamheten därstädes icke skulle fortgå mer än en relativt kort tid framhålles än skarpare av de delegerade, på vilkas utredning och yttrande de sakkunnige byggde sitt ståndpunktstagande. Dessa av de sakkunnige utsedda delegerade säga i sin skrivelse av den 8 september 1924 följande (se rapport från Kungl. Serafimerlasarettet för år 1924 p. 42): »Det förslag, som varit föremål för vår granskning, har utgått från den av Kungl. Maj:t i skrivelse till de sakkunnige av den $21\frac{1}{4}$ 1922 angivna förutsättningen, nämligen att ett sjukhus skall byggas på Ladugårdsgärde i två etapper och att Serafimerlasarettet skall brukas för undervisning och sjukvård, till dess

den andra etappen står färdigbyggd. Emellertid har vid de sakkunniges överläggningar på sista tiden även framkastats tanken på att bygga hela det nya sjukhuset på en gång. Ehuru det knappast förefaller sannolikt, att riksdagen skall befinnas villig att bevilja på en gång det belopp (efter 1,400 sängar à 25,000 = 35 miljoner), som härför erfordras, så hava vi dock övervägt, huruvida de föreslagna ändringsarbetena vid Serafimerlasarettet böra utföras även för sådant fall. Svaret härpå beror givetvis i hög grad på, när ett dylikt jättearbete skulle kunna tänkas stå färdigt. Enligt vår bestämda mening är detta icke möjligt förrän i bästa fall om 10 à 12 år. Vi anse det ur undervisningens och sjukvårdens synpunkter icke försvarligt, att Serafimerlasarettet förblir i sitt nuvarande skick, även om dess återstående livslängd mot förmodan icke blir längre än den nämnda. Vi föreslå sålunda, att det granskade förslaget med de av oss angivna besparingarna utföres, även om det nya sjukhuset avses att utbyggas på en gång. Särskilt välbefogat synes detta, då en finansiering efter de av undertecknad Karlsson angivna linjerna, eller liknande, torde göra omkostnaderna jämförelsevis lätta att bära för de intresserade parterna.» Detta uttalande är undertecknat av Ivar Andersson, Fritz Bauer, Israel Holmgren och Wictor Karlsson.

I sitt av Kungl. Maj:t infordrade, den 21 februari 1925 avgivna yttrande över de sakkunniges förslag förklarar sig direktionen över Serafimerlasarettet i allo delar den till grund för förslagen liggande uppfattningen, att lasarettets byggnader i sitt nuvarande skick icke på långt när motsvara de anspråk, som ovillkorligen böra ställas på en för undervisning och sjukvård avsedd institution, ja anser bristfälligheterna hos lasarettets lokaler till och med så stora, att de hos allmänheten kunna menligt inverka på lasarettets anseende som sjukvårdsanstalt. Genomgripande förbättringar måste således vidtagas, om, såsom avsett är, lasarettet, tills ett nytt undervisningssjukhus hunnit uppföras, skall kunna på ett tillfredsställande sätt fylla sin dubbla uppgift. I avseende å omfattningen och beskaffenheten av de erforderliga förändringarna anser sig direktionen i huvudsak kunna biträda förslaget, sådant det blivit slutligen utformat. Yttrandet avslutar direktionen med följande ord: »Det är direktionen angeläget att slutligen framhålla, att direktionen med glädje och tacksamhet skulle hälsa ett Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut i överensstämmelse med föreliggande förslag. Därigenom skulle direktionen nämligen se förverkligade länge närda förhoppningar om en sådan gestaltning av Serafimerlasarettet, att detsamma må under den tid, det kan komma att fortsätta sin verksamhet, motsvara de fordringar, som med rätta kunna ställas på denna institution, vilken sedan 175 år tillbaka haft sig anförtrott att praktiskt utbilda de medicine studerande för deras viktiga kall.»

De skäl, som av de sakkunnige i deras skrivelse av den 24 september 1925 anföras för att nu överge januariförslaget och komma med ett nytt, hårt beskuret förslag, äro icke starka. De bestå dels däri, att Kungl. Maj:t icke för 1925 års riksdag framlade januariförslaget dels ock framförallt däri att de sakkunnige dåmera bestämt förorda det förslag till utbyggande av det planerade nya sjukhuset, som innebär omedelbar nybyggnad för samtliga

Serafimerlasarettets kliniker. De sakkunnige vidhålla visserligen att vid Serafimerlasarettet rådande missförhållanden icke kunna på ett tillfredsställande sätt avhjälpas utan att de arbeten, vilka den 29 januari 1925 av de sakkunnige föreslogos, bliva i sin helhet utförda, men anse dock, under förutsättning att lasarettets livslängd begränsas till 8 à 10 år, det vara möjligt inskränka sig till att avhjälpa de för sjukvård och undervisning mest trängande missförhållanden.

Vilka äro nu de huvudsakliga skillnaderna mellan de sakkunniges januari-förslag och deras nu av departementschefen förordade septemberförslag? Skillnaderna äro mycket väsentliga och bestå framför allt däruti, att *det förbättringsförslag till vilket nu Kungl. Maj:t begär medel varken iståndsätter polikliniken eller lasarettets uppvärmningssystem eller sjukavdelningarna, under det att januariförslaget i alla dessa tre viktiga avseenden åstadkommer tillfredsställande förhållanden.* I septemberförslaget göres endast en partiell förbättring av polikliniken, så att den kirurgiska och den medicinska polikliniken få ganska tillfredsställande förhållanden, men för övriga polikliniker, sålunda ögonpolikliniken, öron-, näs- och halspolikliniken, den gynekologiska polikliniken och nervpolikliniken, göres ingenting, varjämte förbättringarna för den kirurgiska och den medicinska polikliniken köpas med, att den medicinska polikliniken avskiljes från de övriga och flyttas till den Serafimerlasarettet tillhöriga fastigheten Hantverkaregatan 4, en förflyttning, som i och för sig för samarbetet mellan poliklinikerna är till olägenhet.

Om behovet av genomgripande förbättringar av förhållandena vid poliklinikerna föreligga åtskilliga uttalanden av sakkunnige. Så uttalade redan 1912 års kommitté, som bestod av professorerna John Berg, Fr. Lennmalm och Mauritz Salin, generaldirektör Klas Linroth och justitierådet Emil Sundberg, följande: »Polikliniken befinner sig i ett synnerligen otillfredsställande skick... den är i hela sin plan föråldrad och alldeles otillräcklig för användning av så många avdelningar och för ett så stort antal sökande.» De delegerade, som av 1919 års sjukhusbyggnadssakkunnige samt av Serafimerlasarettets direktion utsetts för att bereda denna fråga, nämligen generalfältläkare Bauer, professor Åkerman och undertecknad, säga i sitt yttrande av den 31 augusti 1924 följande: »Orsaken till att poliklinikbyggnaden, som fullbordades 1891, och då ansågs synnerligen rymlig och tillfredsställande, nu är för sitt ändamål oduglig, är tvåfaldig: antalet patienter och studerande har vuxit och läkekonsten har utvecklats sig. Patientantalet var år 1892 något över 14,000 och år 1923 ungefär 45,000. Denna ofantligt ökade skara hjälpsökande människor skall mottagas, undersökas och behandlas i samma lokaler som förut. Att lokaler, som voro rymliga 1892, icke längre äro det nu för det tredubbla antalet sjuka behöver ingen närmare utläggning. Men härtill komma andra omständigheter. Läkekonstens utveckling har som bekant gjort specialisering ofrånkomlig. Det tillgängliga utrymmet har måst fördelas på fler poliklinikavdelningar än förut, vilket gör det ytterligare otillräckligt. Sålunda har, sedan poliklinikhuset byggdes, tillkommit en poliklinik för öron-, näs- och halssjukdomar, vilken kräver betydligt utrymme och behandlar över

8,000 patienter årligen. Utvecklingen och specialiseringen ha ock medfört helt andra krav än förr på undersökningens ingående beskaffenhet och på hjälpmedlen för densamma. Detta medför behov av att ägna mera tid åt varje sjuk och kräver även ökat utrymme. Båda delarna bidraga ytterligare till trängseln vid polikliniken. I själva verket äro de nuvarande förhållandena vid lasarettets poliklinik fullkomligt upprörande både ur sjukvårdens och undervisningens synpunkter.» Angående innebörden av det förslag till ändringsarbeten på polikliniken, som framlades av sistnämnda delegerade och av 1919 års sjukhusbyggnadssakkunnige, föreslogs i januari 1925, säger nyss omtalade skrivelse av den 31 augusti 1924 följande: »Principen för vårt förslag till omdaning av poliklinikerna är, som närmare framgår av ritningarna, i korthet följande:

Poliklinikerna få åtnöja sig med den byggnad, i vilken de hittills varit inrymda. Det ökade utrymmet har arkitekten lyckats vinna på ett fyndigt sätt, i huvudsak dels därigenom att de nuvarande breda korridorerna, som upptaga nästan halva golvytan, slopas, dels genom att förflytta sjukhusets huvudingång till en plats mitt för Eira plan, varest sjukhusets äldsta, år 1792 uppförda, arkitektoniskt värdefulla portal skulle ånyo komma till användning, och dels genom att även i poliklinikbyggnadens vindsvåning, som för närvarande endast inrymmer boställsrum, inreda lokaler för poliklinikerna. Det sistnämnda har möjliggjorts på följande sätt:

I poliklinikbyggnadens nuvarande vindsvåning är mittpartiet uppmurat till full våningshöjd, medan sidopartiernas murar uppdragits till en höjd av ca 1,6 m. över vindsbjälklaget. Mittpartiet och södra sidopartiet äro upptagna av bostadsrum för läkare och personal. Dessa lokaler lämpa sig dock icke för att i oförändrat skick tagas i anspråk för tillfredsställande av poliklinikernas ökade lokalbehov. Emellertid kan genom att uppdraga murarna kring vindsvåningens sidopartier med ytterligare ca 1,6 m. och samtidigt i motsvarande grad höja taket över dessa partier tillräckligt utrymme erhållas för inredande av lokaler för ögon- och öronpoliklinikerna.

Genom dessa jämförelsevis enkla åtgärder har golvytan i arbetslokalerna kunnat betydligt ökas. Samtidigt har även vunnits något ökat utrymme för lasarettets kontor, vilket är väl behöfligt, samt ett mycket lämpligare läge för detsamma än det nuvarande. Alla svåra och huvudsakliga brister ifråga om poliklinikerna torde genom detta förslag avhjälpas.»

Jag kommer sedan till frågan om värmeledningssystemets omläggning. Det förslag, som Kungl. Maj:t förordar och till vilket i propositionen begäres medel, upptar ingen förbättring av *värmeledningssystemet*, utan endast några smärre detaljåtgärder, som icke inverka på beskaffenheten av uppvärmningssystemet. Om de nuvarande förhållandena, vilka sálunda enligt kungl. propositionen skulle bibehållas, yttra sig de delegerade i sin meromnämnda skrivelse av den 31 augusti 1924 på följande sätt: »Större delen av lasarettet uppvärms av lågtrycksånga, som framställes i sju i de olika byggnaderna belägna pannrum. Inga särskilda avloppsrör för kondensvatten finnas, utan detta måste rinna genom samma rörledning, som tillför ånga till radiatorerna.

På grund av rörledningens otillräckliga kaliber och övriga brister kan emellertid icke kondensvattnet avrinna samtidigt som ånga påsläppes. En periodisk påsläppning av ånga måste därför ske. Detta medför, att vintertid radiatorerna i sjuksalarna vissa tider av dygnet äro kalla, andra tider, när ånga påsläppes, heta eller ofta överhettade på grund av att möjligheter att lokalt reglera ångtillförseln saknas. Olägenheterna av denna ojämn temperatur på sjuksalarna äro betydliga, i synnerhet när vinterkölden är särskilt stark. Det kan då hända, att temperaturdifferenserna i sjuksalarna under dygnet äro så stora som mellan 14° och 25°. Om ett rum måste vädras mellan två eldningsperioder, blir det givetvis vintertiden utkyldt och kan då ej värmas, förr än ånga åter påsläppes. Det kan på intet sätt försvaras, att ömtåliga, svårt sjuka personer, som söka sig in på sjukhuset för att komma under gynnsamma betingelser för hälsans återvinnande, mötas av sådana förhållanden. Därtill kommer att det nuvarande uppvärmningssystemet är i hög grad oekonomiskt.»

Serafimerlasarettets direktion förklarade i sin skrivelse till Konungen av den 21 februari 1925, att värmeledningssystemets ombyggnad är av utomordentlig betydelse för de sjukas välbefinnande och för sjukvården och att den måste ur rent humanitär synpunkt på det varmaste förordas.

Jag vill vidare påminna om, att värmeledningsanordningarna äro över 30 år gamla och i följd därav ganska skröpliga. Bristerna i desamma ha för länge sedan gjort sig gällande och redan år 1904 föranstaltade direktionen om en utredning angående sättet att avhjälpa desamma och kostnaden därför. Detta visade sig emellertid bli ett alltför omfattande och dyrbart företag för lasarettets klena ekonomi. Allt förblev sålunda vid det gamla och endast oundgängliga underhållsarbeten ha utförts.

Om nu intet åtgöres för att sätta värmeledningen i stånd, så medför detta givetvis ökad risk för att dyrbarare reparations- och underhållsarbeten komma att visa sig ofrånkomliga på en senare tidpunkt, som ligger mycket närmare tidpunkten för lasarettets definitiva slopande och således är ur ekonomisk synpunkt mycket ofördelaktigare.

Slutligen några ord om betydelsen av den förbättring av sjukavdelningarnas bilokaler, som de sakkunniges januariförslag, men icke deras septemberförslag innehåller. Denna förbättring är såväl ur hygienisk synpunkt som för patienternas trevnads skull verkligen trängande, som var och en torde kunna övertyga sig om genom ett besök vid Serafimerlasarettet. Jag ber att i sammanhang härmed få påpeka, att de sakkunniges septemberförslag, för vars utförande Kungl. Maj:t nu begär medel, genom slopande av vissa sjukavdelningar medför en minskning av sängantalet vid Serafimerlasarettet med 18 sängplatser. Det är klart, att detta varken ur sjukvårdens eller ur undervisningens synpunkt är önskligt. I januariförslaget var denna minskning kompenserad och överkompenserad genom ökad beläggning av övriga sjukavdelningar. Denna ökade beläggning är emellertid bunden vid förbättring av sjukavdelningarnas bilokaler. Härom yttra Ivar Andersson, Fritz Bauer, Israel Holmgren och Wictor Karlsson i sitt utlåtande av den 8 december 1924

(se rapport från Kungl. Serafimerlasarettet för år 1924, p. 42) följande: »Den redan för nuvarande sängantal otillräckliga beskaffenheten hos sjukavdelningarnas bilokaler tillåter icke ökning av sängantalet utan stora svårigheter för sjukvårdsarbetet.» Göras däremot förbättringar av bilokalerna, torde, trots sloandet av vissa olämpliga sjukavdelningar, omkring 60 platser kunna vinnas utöver det antal, som Serafimerlasarettet för närvarande har. I nyssnämnda av borgarrådet Wictor Karlsson och förste stadsläkaren dr Ivar Andersson undertecknade utlåtande säges härom: »Här skall om stadens intressen i ändringsarbetet endast nämnas, att de säkerligen ytterligare ökas, om genom ändringsarbetena skapas möjlighet till ett ökat sängantal vid sjukhuset.» En sådan ökning ligger även i statens intresse, i det sängantalet för närvarande, särskilt för de medicinska klinikernas undervisning, är mycket knäppt.

Jag har nu gått igenom de viktigaste av de förbättringsarbeten, som enligt den kungl. propositionen *icke* skulle komma till utförande, men som påyrkas av de sakkunnige i deras första mera omfattande förslag. Jag tror, att var och en måste medge, att det vore i hög grad önskligt, att de kunde komma till utförande.

Serafimerlasarettets direktion har icke ansett sig kunna godkänna de sakkunniges förminskade förslag. Då direktionens yttrande i detta avseende icke in extenso återgivits i propositionen (s. 108) ber jag att här få anföra detsamma: »Ifråga om ändringsarbetena vid Serafimerlasarettet vidhåller direktionen den ståndpunkt, direktionen intog i sitt den 21 februari 1925 avgivna yttrande över sjukhusbyggnads-sakkunniges förslag den 29 januari. Utan att däri föreslagna arbeten i huvudsak utföras, kan Serafimerlasarettet icke ens för en tioårsperiod framåt på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina viktiga uppgifter. Utföras åter dessa arbeten, kan lasarettet även under en avsevärt längre tid anses motsvara de krav, som för en övergångsperiod skäligen kunna uppställas. Säkerhet finnes icke, att de nya sjukhusbyggnaderna inom den beräknade tiden av 8—10 år bliva färdiga att tagas i bruk. Motsatsen torde vara mera sannolik. Att byggnadsarbeten, särskilt större sådana — och lasarettetsbygget hör till de mest omfattande — icke fullbordas inom den från början utstakade tiden är ingalunda ovanligt. Många omständigheter, såväl sådana, som sammanhånga med arbetets ordnande, som även försummelse av leverantörer, arbetskonflikter, m. m., kunna inträffa, ja, äro vid ett bygge av ifrågasatt mått svåra att helt undvika. Förslag till ändring av plan eller byggnadsritning kunna under arbetet uppstå och vålla betydande tidsutdräkt. Att anslagna medel visa sig otillräckliga kan likaledes föranleda dröjsmål i arbetet. Att ett försenande under alla omständigheter blir till skada och olägenhet för undervisning och sjukvård är uppenbart, men en motvikt mot olägenheten därav finnes dock, om det nuvarande lasarettet försatts i sådant skick, som sjukhusbyggnads-sakkunnige från början tänkt sig. I annat fall blir ett dröjsmål olidligt.» Man kan härtill lägga, att om det efter de sakkunniges plan, som förutsatte hela byggnadsfrågans avgörande vid denna riksdag, var tvivelaktigt, om det nya sjukhuset skulle

kunna stå färdigt 10 år härefter, och Serafimerlasarettet sålunda nedläggas vid samma tid, så torde väl vid frågans nuvarande ändrade läge intet tvivel råda om, att åtskilligt längre tid kommer att förflyta, innan Serafimerlasarettet kan utrymmas. Den bas, på vilken 1919 års sjukhusbyggnadssakkunnige i september 1925 byggde sitt förslag till nedskärning av förbättringsarbetena vid Serafimerlasarettet, existerar således icke längre. *Även detta talar enligt min mening kraftigt för det ursprungliga, större förslaget.*

Slutligen vill jag framhålla, att Karolinska institutets lärarekollegium, såväl majoriteten som minoriteten, tillstyrkt de mera omfattande förbättringsarbetena vid Serafimerlasarettet. Beslutet härom var således *enhälligt*. Behovet av de mera omfattande ändringsarbetena vid Serafimerlasarettet torde vara den enda huvudpunkt i hela byggnadsfrågan, om vilken kollegiet varit fullständigt enigt. Man bör icke underskatta betydelsen av, att undervisningens samtliga målsmän och lasarettets samtliga överläkare se saken på det sättet.

Det är inga små intressen, det här gäller. Även om lasarettet icke skulle behövas mer än 12 år till för undervisningen, så är det över 1000 medicine kandidater, motsvarande ungefär hälften av Sveriges hela läkarekår, som här skall få den för deras framtida praktiska läkareverksamhet viktigaste delen av sin utbildning. Under samma tid skola omkring 60,000 sjuka, som vårdas vid klinikerna, utsättas för de obehag och risker och den vantrevnad, som bibehållandet av det nuvarande uppvärmningssystemet och de nuvarande bilokalerna till sjukavdelningarna medför. Under samma tid skola vidare 200,000 patienter behandlas under för dem själva pinsamma och för behandlingen otillfredsställande former vid de polikliniker, för vilka inga förbättringar nu föreslås. Vad särskilt polikliniken angår, vill jag därjämte påpeka, att det mindre förslaget, som endast avser förbättring av den kirurgiska och den medicinska polikliniken, medför sådana byggnadsåtgärder, att det icke kan kompletteras med de ifrågasatta förbättringarna av de övriga poliklinikerna, i fall sedermera detta skulle önskas, utan att betydande extra kostnader uppkomma.

De sakkunniges i januari 1925 framlagda förslag till förbättringsarbeten vid Serafimerlasarettet är frukten av en grundlig utredning och åtföljes av vederbörliga ritningar och kostnadsberäkningar. Som förut nämnts, slutade det på en totalkostnad av 2,482,000 kronor, varav staten tänkts bekosta 583,825 kronor. För finansieringsplanen hänvisas i övrigt till kungl. propositionen p. 30 ff.

På grund av vad sålunda anförts vågar jag vördsamt föreslå, att riksdagen måtte

dels, utöver av Kungl. Maj:t till ändringsarbeten å Serafimerlasarettet äskade medel, anslå 276,225 kronor eller det mindre belopp, som kan finnas skäligt, att under förutsättning av bidrag från Stockholms stad och län i den form och till belopp, som av Kungl. Maj:t godtages, användas till ytterligare ändringsarbeten å lasarettet,

dels ock medgiva att, därest med Kungl. Maj:ts tillåtelse av Serafimerlasarettet för enahanda ändamål upptages lån å högst 1,314,350 kronor, vad till förräntning av detta belopp och amortering därav å tid, som Kungl. Maj:t bestämmer, erfordras, må såsom annan kostnad för lasaretsdriften fördelas efter de grunder, som nu för sådan kostnad tillämpas eller framdeles kunna varda av Kungl. Maj:t godkända.

Stockholm den 30 mars 1926.

Israel Holmgren.
